

Jaarverslag & jaarrekening 2019

Evangelie & Moslims

فَخُنُّ نَجْبَهُ لَأَنَّهُ هُوَ أَحَبُّنَا أَوَّلًا
1 Joh. 4: 19 Wij hebben lief omdat God ons het eerst heeft liefgehad

في مؤتمر الرابطة لعام 2019
Rabita conferentie 2019

مثمرًا روحياً
Geestelijk vrucht drager

Jaarverslag & jaarrekening 2019

Jezus leren kennen en volgen

**Postbus 2060
3800 CB Amersfoort
Tel. 033-4659290
info@evangelie-moslims.nl
www.evangelie-moslims.nl
IBAN: NL51 INGB 0003 3110 70**

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
1. Ontdekken (toerusting gemeenteleden)	5
Thema-avonden en themadiensten in kerken	5
Zomerschool en cursussen	6
Onderwijs	7
Toerustingslectuur & website	7
Advies en toerusting vanuit het landelijke centrum	7
2. Eropuit gaan (missionair werk)	8
Missionaire projecten	8
Missionaire opleiding	9
Bruggenbouwers	10
Kinder- en jongerenwerk	10
Vrouwenwerk	11
Missionaire media	11
Asielzoekerswerk	12
3. Verbinden (pastorale – diaconale zorg voor gelovigen)	13
Samenwerking met plaatselijke gemeenten	14
Trauma-verwerking	14
Samenkomsten en conferenties	14
4. Bestuur en samenwerkingsverbanden	16
Bestuur en participanten	16
Samenwerkingsverbanden	17
5. Personeel & Organisatie	17
Milieu & maatschappij	18
Fondsenwerving	18
6. Toekomstperspectief	19
7. Jaarrekening 2019	20

Woord vooraf

Met dit jaarverslag ontvangt u een overzicht van het werk van Evangelie & Moslims in 2019. Evangelie & Moslims stimuleert en ondersteunt christenen om moslims in ons land gastvrij uit te nodigen, in woorden en daden te laten zien wie Jezus Christus voor ons wil zijn en samen Hem te volgen als Redder en Heer.

Het is niet vanzelfsprekend dat leden van christelijke gemeenten er aan toe komen om ook moslims op te zoeken en tijd te nemen om met hen over het evangelie te spreken. Er is immers zo veel wat ons bezig houdt, altijd al en zeker nu de wereld in de greep is van het Corona-virus. Wat komt er dan op de eerste plaats? Waar geven wij prioriteit aan?

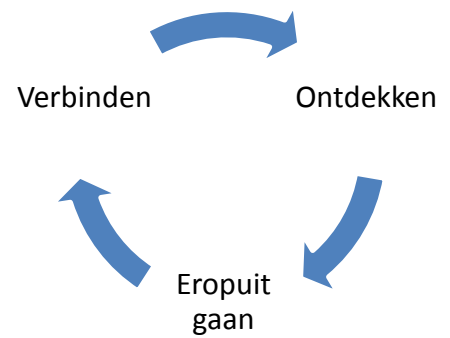
Kent u de volgende les? Een leraar kwam een klaslokaal binnen met een enorme vaas onder zijn arm. Hij zette de vaas neer op zijn tafel en vulde deze met een grote zak vol pingpongballen. Hij vroeg de leerlingen of ze de vaas vol vonden en iedereen knikte. Maar toen hij vervolgens een hele zak grind in de vaas strooide en alle steentjes, na wat schudden, in de vaas waren verdwenen, was iedereen in de klas veel minder bereid om te zeggen dat de vaas helemaal vol was. Deze leraar zou vast wel iets anders achter zijn tafel hebben verstopt. Dat was ook zo. De leraar pakte een zakje heel fijn zand en ook dit paste uiteindelijk helemaal in de vaas. "Wat denk je", vroeg hij, "zou er nu nog iets bij kunnen?" Een kind zag een groot glas water staan en inderdaad, het glas kon er helemaal in en nog een en nog een. "Hebben jullie het gezien?" vroeg de leraar. "Er kan blijkbaar heel veel in een vaas. Maar, als ik de volgorde had omgedraaid en dus begonnen was met het water, daarna het zand, daarna het grind, dan hadden al die pingpongballen er nooit in gekund. Dan was er maar ruimte voor een paar pingpongballen."

Zo zie je dat je goed van te voren moet nadenken over wat je in ieder geval een plek wilt geven in je leven. En dat je dan ook vooral voor dat wat echt belangrijk is, ruimte moet maken. Als je eerst alles laat gebeuren, dan blijft er vaak heel weinig tijd over voor het echt belangrijke en wezenlijke in je leven. Jezus zegt: "Zoekt eerst het Koninkrijk van God". Laat God dus Koning zijn in je leven. Dan zijn er nog allerlei andere dingen die kunnen en moeten gebeuren, maar het Belangrijkste heeft een centrale plaats in je leven gekregen. Op deze manier willen wij als organisatie onze missionaire opdracht uitvoeren en in de samenleving staan: verbonden en toegewijd aan Hem, onze Koning en Heer, Jezus Christus. En zo blijft er veel tijd over om anderen dienstbaar te zijn. Dit willen we ook graag aan anderen laten zien met ons werk, in de hoop dat ook zij deze Koning willen laten regeren in hun leven.

Wij danken allen die ons het afgelopen jaar hebben gesteund met gaven en gebed en praktische hulp en heten ieder van harte welkom die met ons wil werken aan onze visie. Hopelijk geeft dit jaarverslag u een goede indruk van ons werk. Bid voor ons dat de deur naar de harten van onze medelanders open blijft en dat wij samen met u de naam van Christus bekend mogen maken aan medelanders met een moslimachtergrond.

Leidraad voor ons werk is het beleidsplan 2017-2020.

Drie kernbegrippen geven weer hoe we onze missie vormgeven. We helpen christelijke gemeenten oog te krijgen voor de vreugde van moslims die Jezus leren kennen als hun Redder en Heer. Zo **ontdekt** een christelijke gemeenschap dat God hen roept om het evangelie te delen met anderen. We helpen christenen om **eropuit te gaan** om moslims te ontmoeten als getuigen van Jezus. Als moslims volgelingen van Jezus worden, **verbinden** we hen met een christelijke gemeente.

Namens het bestuur van Evangelie & Moslims,
Ds. Pim Verhoef (voorzitter).

Namens de medewerkers van Evangelie & Moslims,
Ds. Cees Rentier (directeur).

1. Ontdekken (toerusting gemeenteleden)

Christenen willen zich in wat zij zeggen en doen, laten leiden door Jezus Christus. We geloven dat Jezus ons heeft opgedragen zijn woorden en daden bekend te maken, omdat Hij de hele wereld liefheeft. De kerk behoort bij haar missie oog te hebben voor iedereen en dus ook voor medeburgers met een moslimachtergrond. Evangelie & Moslims helpt christenen oog te krijgen voor de vreugde van moslims die Jezus Christus leren kennen als hun Redder en Heer. Wie die vreugde ontdekt, weet zich ook geroepen anderen over Jezus te vertellen. Evangelie & Moslims helpt christelijke gemeenten te ontdekken hoe dat gestalte kan krijgen daar waar gemeenteleden wonen en werken en daar waar de kerk zichtbaar kan zijn in de wijk of de buurt.

Ook dit jaar hielpen we enkele honderden kerkelijke gemeenten en gemeenteleden bij het contact met moslims, via advies en materialen of door een cursus of training. We merkten dat het draagvlak voor missionair werk onder moslims nog steeds groot is in de kerken die wij mogen dienen. We rekenen daartoe de CGK, de NGK, de GKV en een groot deel van de PKN. Deze kerken zijn ook in ons bestuur vertegenwoordigd. Daarnaast hadden wij regelmatig contact met de Hersteld Hervormde Kerk en de Gereformeerde Gemeenten en incidenteel met evangelische en pinkstergemeenten, waar we ook toerusting verzorgden.

Thema-avonden en themadiensten in kerken

Tal van kerkelijke gemeenten nodigden Evangelie & Moslims uit voor een themadienst of toerustingsavond. Meestal kwam het verzoek om toerusting van gemeenten en gemeenteleden omdat men in woonomgeving, op school, universiteit, op het werk, of via kerkelijke activiteiten moslims tegenkomt. Het doet ons goed om te zien hoeveel gemeenteleden zich voor moslimmigranten en asielzoekers inzetten vanuit het verlangen in woorden en daden getuige van Christus te zijn. Bij deze toerusting konden we hen verder helpen om een houding te vinden waarin respect voor de ander samengaat met een appellerend getuigenis om Jezus te volgen. Vaak is slechts een heel klein deel van de gemeente actief betrokken bij missionair werk. Toch is steeds weer onze ervaring dat ook voor anderen toerusting over het omgaan met moslims en de islam relevant is. In de eerste plaats geeft het hen heel vaak een nieuw perspectief op het unieke getuigenis van de Bijbel over wie God is. In de tweede plaats ontstaan er vaak onverwachte ontmoetingen met moslims waarbij de bagage die ze in de cursus kregen behulpzaam is en hen meer vrijmoedigheid geeft om op Jezus te wijzen. Daarnaast is ook de houding van niet-actieve gemeenteleden van belang omdat dit mede de gastvrijheid bepaalt van een christelijke gemeente wanneer moslims naar kerkelijke activiteiten komen.

“Sinds jullie in onze gemeente geweest zijn, heb ik heel andere gesprekken met de moslimvrouw waarmee ik contact heb. Ik dacht dat ik het beter niet te veel over Jezus kon hebben, maar ik ontdekte dat ze best belangstelling heeft voor wat Hij heeft gezegd en gedaan, ook al durft ze geen Bijbel aan te nemen.”

Hoewel het lijden van de oorlog in Syrië en Jemen en het geweld in Afghanistan, Irak en Libië niet voorbij zijn, ging de meeste aandacht uit naar de ontwikkelingen onder moslims in Nederland. Diverse journalistieke onderzoeken brachten aan het licht hoe er wordt gepreekt in moskeeën en wat er wordt onderwezen op weekendscholen en internaten. Dat baarde velen grote zorgen, die nog versterkt werden toen ontdekt werd dat tal van moskeeën miljoenen aan steun ontvangen vanuit onvrije landen. De verdenking is dat hiermee extremistische denkbeelden worden versterkt en dat met een salafistische interpretatie van de islam moslims worden aangemoedigd zich te verzetten tegen de westerse samenleving. Toch heeft Evangelie & Moslims niet de indruk dat dit de overheersende trend is in de moslimgemeenschap. Vergeleken met de uniformiteit van enkele decennia geleden, is de diversiteit aan opvattingen onder moslims sterk toegenomen. Dat biedt ondanks spanningen in moslimfamilies toch meer ruimte voor persoonlijke geloofsovertuigingen die afwijken van de islamitische traditie en dus meer ruimte voor een zoektocht naar wie Isa al-Masieh is, Jezus over wie moslims al in hun eigen traditie hebben gehoord. We hopen en bidden dat veel moslims van deze zoektocht gebruik maken en Christus vinden als hun Redder en Heer.

Zomerschool en cursussen

Al sinds de oprichting verzorgt Evangelie & Moslims centraal in het land in de maand juni de Zomerschool, een intensieve week van bezinning en toerusting voor het omgaan met moslims.

De Zomerschool is ook erkend binnen het kader van de Permanente Educatie voor predikanten. De deelnemers

gaven aan zowel op praktisch als op theoretisch niveau verder te zijn geholpen. Voor sommigen hielp hen dat bij de bezinning op het eigene van het christelijk geloof en voor de meesten hielp het vooral om nieuwe stappen te zetten in het missionaire contact met moslims dat ze al hadden.

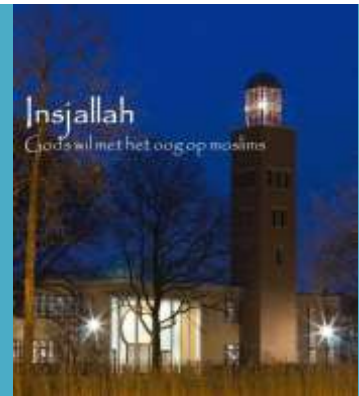
-Ik kwam hier naar toe met het idee veel over de islam te leren en dat is zeker ook gebeurd. Daarnaast ben ik mij veel meer bewust geworden hoe groot, liefdevol en genadig God is. Het goede nieuws over Jezus is zo'n prachtig geschenk, dat kun je niet voor jezelf houden. Dat mogen we delen met moslims!

-Veel diepgaande info gekregen over islam en christelijk geloof. Ik denk ook dat het de drempel heeft verlaagd om met moslims in gesprek te gaan.

-De getuigenissen en gesprekken raakten mijn hart, de theorie zag ik voor mijn ogen gebeuren.

De cursus Insjallah, die door Evangelie & Moslims is ontwikkeld, is bedoeld om gemeenteleden aan te moedigen en verder te helpen om moslims te ontmoeten en daarbij het evangelie te delen. De contactmomenten met moslims tijdens de cursussen, zijn bedoeld om de drempel te verlagen tot contact met moslims in de eigen omgeving. De cursus werd zowel op het kantoor van Evangelie & Moslims in Amersfoort aangeboden als verspreid over het land in kerkelijke gemeenten.

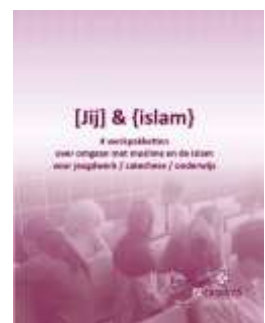
Evangelie & Moslims verzorgde training op vier locaties verspreid over het land als onderdeel van het vormingsprogramma voor gemeenteleden van de CGK.

Onderwijs

Evangelie & Moslims verzorgde zoals ieder jaar ook een training over het omgaan met moslims voor Bijbelschool De Wittenberg te Zeist. Daarnaast werd er een aantal presentaties verzorgd voor het reformatorisch voortgezet onderwijs.

Toerustingslectuur & website

Via www.evangelie-moslims.nl zijn diverse publicaties te bestellen en materialen te downloaden die bedoeld zijn om gemeenteleden toe te rusten voor de ontmoeting met moslims. Een deel daarvan is gericht op jonge gemeenteleden. Dit materiaal voor catechese en jeugdwerk maakt gebruik van zelf ontwikkelde filmpjes en PowerPointpresentaties.

Advies en toerusting vanuit het landelijke centrum

Veel missionair actieve gemeenteleden, kerkenraadsleden en voorgangers zoeken telefonisch en via het internet contact met Evangelie & Moslims voor advies en toerusting. Ook op deze manier kon Evangelie & Moslims honderden gemeenteleden verder helpen. Via het kwartaalblad Oriëntatie en via de digitale nieuwsbrieven houdt Evangelie & Moslims enkele duizenden gemeenteleden op de hoogte van ervaringen in het missionaire werk, cursussen, nieuwe publicaties, etc.

Het blad Oriëntatie wordt in een oplage van circa 7500 stuks verspreid onder gemeenteleden die bij het missionaire werk met moslims betrokken willen zijn. U kunt zich als abonnee opgeven via onze website www.evangelie-moslims.nl

2. Eropuit gaan (missionair werk)

Evangelie & Moslims bemoedigt en ondersteunt christenen en christelijke gemeenschappen eropuit te gaan om als getuigen van Jezus moslims op te zoeken. We bieden gemeenten en gemeenteleden begeleiding, methoden en materialen aan met als doel moslims te ontmoeten en daarbij iets van het evangelie te delen. We proberen daarom samen met kerken in plaatsen en regio's waar we kansen zien, missionair-diaconaal werk op te starten of te versterken.

Missionaire projecten

De medewerkers waren in 2019 intensief betrokken bij het helpen van plaatselijke kerken en samenwerkingsverbanden om missionaire samenkomsten op te zetten en mensen met moslimachtergrond hiervoor uit te nodigen. We werken daarbij samen met de leergemeenschap pionieren van de Protestantse Kerk in Nederland. Na de start van de pioniersplekken in Zeist en Leerdam kwam daar eind 2019 ook Almelo bij. In deze plaatsen gaat het om een interkerkelijke samenwerking waar een evangelist van Evangelie & Moslims gemeenteleden helpt bij het missionaire werk in het verlangen dat er een christelijke gemeenschap ontstaat waar moslims zich welkom weten en Jezus kunnen leren kennen en volgen. Eén van de evangelisten van Evangelie & Moslims is voor een aantal uren per week gedetacheerd bij Het Kruispunt te Rotterdam, bij ICF-Utrecht en bij ICF-Apeldoorn. Daarnaast ondersteunen we missionaire samenkomsten in circa 15 plaatsen. In al deze gevallen is het verlangen van de kerken om ook Arabischtalige, Noord-Afrikaanse of Turkse migranten te bereiken.

In de pioniersplekken en missionaire samenkomsten die Evangelie & Moslims begeleidt is aandacht voor de taal en de culturele en religieuze achtergrond van moslimmigranten. Dit vraagt om missionaire medewerkers die die talen beheersen en ervaring hebben op dit gebied. Die zijn beperkt beschikbaar en daarom vragen we kerken in de regio er omheen om samen te werken.

We zijn dankbaar dat met subsidie van Verre Naasten, het mogelijk is dat een Syrische muzikant in meerdere pioniersplekken de samenkomsten kan ondersteunen. Muziek speelt een grote rol in de christelijke traditie en spreekt tot het hart van een oosterling als die wordt uitgevoerd op een manier die past bij de cultuur. Evangelie & Moslims heeft een tweetalige liederenbundel uitgegeven met 238 Arabische liederen met transcriptie en vertaling en biedt deze ook aan in PowerPoints op de website www.evangelie-moslims.nl zodat daar overal in het land gebruik van kan worden gemaakt.

In twee richtingen is het pionierswerk een uitdaging. De eerste uitdaging is om daadwerkelijk de stap te maken naar moslims, hen uit te nodigen en ervoor te zorgen dat ze zich welkom weten. De tweede uitdaging is om gemeenteleden uit de deelnemende kerken structureel bij dit werk te betrekken. Alleen dan kan er een missionaire gemeenschap ontstaan die toekomst heeft. Van gemeenteleden wordt een grote mate van betrokkenheid gevraagd bij dit missionaire werk. Vanwege de oosterse achtergrond van veel moslims, de uitdagingen die te maken hebben met inburgering, het verkrijgen van een verblijfsvergunning en soms vanwege de verstoting door familie, is er meestal behoefte aan veel meer contact dan eenmaal per week een dienst. Voor veel gemeenteleden tussen de 20-50 jaar is dat vanwege verplichtingen van gezin en werk een grote opgave. Velen ervaren dit missionaire werk, hoewel het een grote opgave is, ook als een bijzondere leerschool voor hun geloof.

Missionaire opleiding

Na een periode van onderzoek en voorbereiding is in september 2019 de **Filippus-opleiding** gestart. Deze eenjarige opleiding voor evangelisten met een moslimachtergrond komt in de plaats van de

trainingen die in samenwerking sinds begin 2016 met het internationale trainingsinstituut ETC plaatsvonden. Sinds begin 2016 werd er driemaal per jaar een Arabischtaalg trainingweekend aangeboden waar christenen werden toegerust om als evangelist werkzaam te zijn. De training voorzorg in een behoefte. Er namen gemiddeld circa 25 cursisten deel aan de trainingen. De meeste cursisten zijn inmiddels structureel bij missionair werk betrokken. Er was echter behoefte aan een intensievere training voor meer taalgroepen. Daarin is met de start van de Filippus-opleiding voorzien. Het eerste studiejaar is met 13 studenten van uiteenlopende etnische achtergrond gestart en verloopt boven verwachting goed. Het is voor studenten en docenten erg waardevol om zich zo te bezinnen hoe gelovigen van moslimachtergrond de Nederlandse kerken kunnen dienen.

Vanwege de taal- en cultuurbarrières hebben de kerken dringend behoefte aan mensen die Arabisch, Farsi/Dari of Turks spreken en een samenkomst kunnen (bege)leiden die rekening houdt met moslims.

Bruggenbouwers

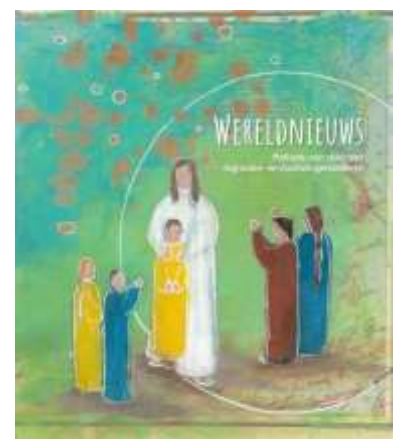
In een groeiend aantal christelijke gemeenten is er gericht missionaire aandacht voor moslims en zijn daarvoor gemeenteleden vrijwillig of betaald werkzaam. We noemen hen *bruggenbouwers*. Bruggenbouwers zijn voor Evangelie & Moslims gemeenteleden die een specifieke missionaire taak onder moslims op zich nemen. Met circa 100 bruggenbouwers onderhoudt Evangelie & Moslims regelmatig contact en ondersteunt hen in hun werk waar dat nodig is met raad en daad. Enkelen richten zich op bepaalde etnische groepen of asielzoekers door het hele land of een deel daarvan. Sinds 2018 biedt Evangelie & Moslims samen met het Bijbelhuis Antwerpen en Gave Veste ook tweemaal per jaar in Antwerpen een toerustingsavond voor bruggenbouwers aan.

Onderwerpen die tijdens de bruggenbouwersavonden aan de orde kwamen waren o.a. Bijbellezen met mensen uit andere culturen en het gesprek met moslims over Jezus als Zoon van God.

Er is nog steeds behoefte aan missionair werk dat bewust dáár begint waar moslims zijn, in hun eigen context. Juist in een voor hen vertrouwde setting, waar ze zichzelf kunnen zijn, laten moslimmedelanders zich uitdagen door het evangelie. Evangelie & Moslims zet zich er daarom voor in dat men bij christelijk kinderwerk, jongerenwerk, studentenwerk en vrouwenwerk ook de brug slaat naar de moslimgemeenschap.

Kinder- en Jongerenwerk

Evangelie & Moslims investeert al vele jaren in missionair kinderwerk. Samen met stichting Gave is er gewerkt aan een herziening van het bestaande werkpakket van Evangelie & Moslims. In mei 2019 is de eerste uitgave van 5 thema's van de nieuwe methode Wereldnieuws uitgekomen. De methode bestaat uit 12 thema's van elk 4 lessen. De resterende 7 thema's zijn naar verwachting medio 2020 gereed. In deze methode wordt de leiding van kinderclubs een handreiking geboden hoe ze rekening kunnen houden met asielzoekers- en migrantenkinderen, ook als er sprake is van grote taalachterstand of cultuurverschillen. Reeds 21 clubs werken nu met deze methode.

Ook samen met stichting Gave heeft Evangelie & Moslims het tienerwerkpakket 'Road 7' ontwikkeld. Road 7 bestaat uit een werkpakket met 25 programma's die de jongerenwerkers stap voor stap helpt bij het opzetten van het programma en omgaan met de doelgroep en een website waar het gehele team kan inloggen en alles wat ze nodig hebben kunnen downloaden.

Vrouwenwerk

Evangelie & Moslims onderhoudt een netwerk van intussen enkele honderden christenvrouwen die in hun eigen omgeving moslimvrouwen uitnodigen om elkaar te leren kennen en samen kennis te maken met de boodschap van de Bijbel. Dit vrouwenwerk vraagt om een lange termijn investering waarbij missionaire presentie en diaconale betrokkenheid gecombineerd worden. Door middel van een landelijke toerustingsdag, werkmaterialen en ondersteuning ter plaatse, helpt Evangelie & Moslims bruggenbouwers verder.

De landelijke Naïma-vrouwendag werd in maart voor de 21^e keer gehouden. Deze dag van ontmoeting en toerusting werd door circa 120 vrouwen bezocht. Het thema was 'Op weg naar het kruis'. Hoofdspreker Karima uit Algerije vertelde hoe zij vanuit een moslimachtergrond de betekenis van het kruis gaandeweg leerde kennen. Er was Arabische- en Koerdische muziek. Twee christenvrouwen

uit Turkije en Koerdistan die vanuit moslimachtergrond Jezus zijn gaan volgen gaven hun getuigenis. Tevens waren er diverse creatieve- en inhoudelijke workshops; o.a. viltten, storytelling, teambuilding, geloofsverdieping rondom het kruis.

Missionaire media

Ook in 2018 gaf Evangelie & Moslims ondersteuning aan de website IsaRuhAllah, een website waar christenen met moslimachtergrond naar buiten treden met hun geloofsgetuigenis. We plaatsten weer nieuwe getuigenissen op de website. Ondanks inspanningen om meer aandacht voor deze website te genereren, was het aantal deelnemers aan de online geloofscursus helaas nog klein.

Evangelie & Moslims biedt via haar website Bijbels, christelijke lectuur, muziek en film aan in de moedertalen van de grootste groepen moslims in ons land en in het Nederlands. Ruim 1700 Bijbels, Bijbelgedeelten en andere missionaire lectuur werden bij Evangelie & Moslims besteld.

Asielzoekerswerk

Vanuit Turkije is een nieuwe vluchtelingenstroom op gang gekomen van Turken en Koerden die om politieke redenen het land ontvluchten. We krijgen met velen van hen te maken omdat zij openstaan voor het christelijke geloof. Het blijft moeilijk te doorgronden waarom sommigen niet of pas na jaren procederen een verblijfsvergunning krijgen en anderen binnen enkele weken. Dat leidde herhaaldelijk tot onbegrip bij Nederlandse christenen die met hen contact hadden. Een groeiend aantal asielzoekers komt uiteindelijk in de illegaliteit terecht. Tal van christenen bieden onderdak en hulp voor ongedocumenteerden, maar omdat er weinig perspectief is op een verblijfsvergunning zal het de komende jaren niet eenvoudig zijn dit vol te houden. Voor juridische zaken verwijzen we meestal naar stichting Gave.

3. Verbinden (pastorale en diaconale zorg voor gelovigen)

Voor veel mensen die vanuit een moslimachtergrond tot geloof komen, is het volgen van Jezus een eenzame weg. Evangelie & Moslims wil hen verbinden met:

- een christelijke gemeente die in geloofsopbouw, pastoraat en diaconaat aandacht geeft aan mensen met een moslimachtergrond die Jezus willen volgen,
- andere gelovigen met dezelfde achtergrond om elkaar te bemoedigen en samen te getuigen naar de gemeenschap waaruit ze komen.

Evangelie & Moslims biedt ambulante pastorale ondersteuning om zoekende moslims en hen die tot geloof komen, met christelijke gemeenten te verbinden en we zetten ons ervoor in dat zij daar ook diaconale en pastorale hulp krijgen. We bieden samenkomsten, conferenties, trainingen en lectuur aan voor deze doelgroep. En we bemoedigen en helpen christenen met een moslimachtergrond om het evangelie uit te dragen in de eigen omgeving, bij samenkomsten en via het internet.

De laatste decennia zijn enkele duizenden medelanders met moslimachtergrond tot geloof gekomen in Jezus en gedoopt in een christelijke gemeente. We noemen hen met een Engelse afkorting wel MBB's (Muslim Background Believers). In veel gevallen had Evangelie & Moslims direct of indirect een ondersteunende rol gespeeld bij het traject naar de doop toe. De medewerkers onderhouden een breed netwerk van MBB's, bezoeken hen, nodigen hen uit en bemoedigen hen in hun geloof. Vijf van de medewerkers van Evangelie & Moslims hebben zelf een moslimachtergrond.

In het verslagjaar waren medewerkers er diverse keren getuige van hoe mensen met een moslimachtergrond tot geloof in Jezus kwamen. Niet alleen asielzoekers of statushouders uit Afghanistan, Irak, Iran, Somalië of Syrië, maar ook eerste en tweede generatie Nederlanders van Marokkaanse en Turkse afkomst. We zien hoe de gelovigen van Noord-Afrikaanse en Turkse achtergrond met toenemende vrijmoedigheid van hun geloof in Jezus getuigen naar hun eigen familie en vrienden uit de moslimgemeenschap. Steeds vaker zien we hoe die gemeenschap na aanvankelijk protest en soms zelfs agressie, gaandeweg er oog voor krijgt hoe goed het is om Jezus te volgen.

Samenwerking met plaatselijke gemeenten

De medewerkers van Evangelie & Moslims konden belangstellende moslims opzoeken en in contact brengen met een christelijke gemeente in de omgeving waar zij woonden. Soms was daarbij ook korte tijd opvang nodig omdat de nieuwe gelovigen door hun familie werden verstoten. We waren dankbaar om te zien hoe gemeenten en gemeenteleden zich voor hen inzetten.

Veel predikanten en kerkenraadsleden deden een beroep op Evangelie & Moslims. De pastorale en diaconale zorgen van de moslims waarmee ze in aanraking kwamen, zijn totaal anders dan waar ze in hun gemeente gewend aan waren. Daarom hadden ze behoefte aan een klankbord en advies en namen ze contact op met Evangelie & Moslims. Waar het ging om het communiceren van het evangelie was er ook vaak behoefte aan suggesties voor Bijbelstudie en lectuur.

Trauma-verwerking

Veel nieuwe gelovigen beseffen als ze tot geloof in Christus komen dat ze veel lasten met zich meedragen vanwege traumatische ervaringen in het verleden. Vanwege de taalbarrières en het feit dat seculiere hulpverleners hen niet helpen deze ervaringen voor Gods aangezicht te brengen, is ons verlangen op dit gebied iets voor de nieuwe gelovigen te kunnen betekenen. Enkele medewerkers hebben zich verdiept in een pastoraal programma aan de hand van het leven van Jozef dat zulke mensen wil helpen. Volgend jaar willen zij dit programma aanbieden.

Samenkomsten en conferenties

Via 'het Marokkaanse gezin' ondersteunt Evangelie & Moslims een initiatief van Marokkaanse christenen om te bouwen aan een stabiele missionaire gemeenschap. Deze gemeenschap organiseerde in het verslagjaar diverse open samenkomsten.

De Rabita-conferentie voor Arabischtalige en Noord-Afrikaanse christenen van moslim-achtergrond werd dit jaar in mei gehouden en werd opnieuw bijzonder goed bezocht. Meer dan 200 deelnemers bezochten de vierdaagse conferentie, die mede mogelijk was

door de hulp van veel vrijwilligers en de financiële steun van enkele kerkelijke gemeenten. Eén spreker was afkomstig uit Egypte, de ander uit Marokko, maar beiden zijn nu werkzaam als voorganger in West-Europa. Het thema was Hoe draag ik geestelijke vruchten? Naast bijdragen van de sprekers, waren er gespreksgroepen waarin de deelnemers over het thema met elkaar in gesprek gingen. Er was naast het hoofdprogramma voor de volwassenen tevens een kinderprogramma en een programma voor de tieners. Tevens was er veel aandacht voor Arabische en Marokkaanse christelijke muziek.

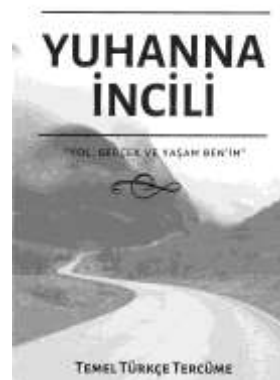
Voor Turkstaligen werden zes landelijke samenkomsten georganiseerd. Deze waren bedoeld om gelovigen van moslimachtergrond te bemoedigen en op te bouwen in hun geloof. Evangelie & Moslims stimuleert hen om in hun eigen woonplaats actief mee te leven met een christelijke gemeente. Tijdens de samenkomsten van Evangelie & Moslims kunnen zij hun ervaringen delen met anderen die dezelfde weg gaan en kunnen zij God groot maken in de taal van hun hart. Voorafgaand aan deze samenkomsten werden verschillende keren mensen in de omgeving uitgenodigd. Gelovigen nemen ook familie en vrienden mee die nog geen christen zijn. Tijdens deze samenkomsten kwamen ook mensen tot geloof in Christus.

In oktober werd er voor de Turkstalige gelovigen een weekendconferentie georganiseerd. Circa 80 deelnemers bezochten deze driedaagse conferentie. Tijdens de conferentie sprak een voorganger uit Turkije. Thema dit jaar was 'Vergeven zoals God ons vergeven heeft'. Naast bijdragen van de spreker, waren er gespreksgroepen en workshops waarin de deelnemers over het thema met elkaar in gesprek gingen. Met het kleine getal van gelovigen van Turkse achtergrond, is de verbinding met de Turkse kerk ieder jaar weer een bemoediging voor de gelovigen. De moed en volharding van de kerken in Turkije, bemoedigt de gelovigen hier om vrijmoedig vanuit hun geloof hun familie, de kerk en de samenleving te dienen.

Gezamenlijk werd er in augustus een kamp voor tieners georganiseerd in Duitsland. Tevens werd er samengewerkt bij de ontwikkeling van een vertaling van het Johannes-evangelie die rekening houdt met de spreektaal van Turkse migranten in West-Europa.

De medewerkers hebben intensief contact met andere christenen van moslimachtergrond die missionair actief zijn in West-Europa. Ook wordt er contact onderhouden met kerken in Turkije, de Arabische wereld en Noord-Afrika.

4. Bestuur en samenwerkingsverbanden

Bestuur en participanten

Het Algemeen Bestuur van de stichting bestaat conform de statuten (laatst gewijzigd 18 oktober 2018) uit vertegenwoordigers van de volgende vijf participanten van Evangelie & Moslims:

- De GZB (Gereformeerde Zendingsbond),
- De IZB – vereniging voor zending in Nederland,
- De Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK),
- De Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK),
- De Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) (GKV).

Conform de statuten hebben bovengenoemde participanten elk één of twee bestuursleden voorgedragen die door het bestuur zijn benoemd. Tevens heeft het bestuur een onafhankelijke voorzitter en een penningmeester benoemd. Ieder bestuurslid treedt na 4 jaar af en is tweemaal herbenoembaar. De maximale zittingsduur is 12 jaar. Het Algemeen Bestuur van de stichting bestond aan het einde van het verslagjaar uit de volgende personen (het jaartal verwijst naar het jaar van aantreden):

Drs. B. (Barend) van Amerongen, Hooglanderveen (namens de CGK, 2015, manager bij De Nederlandsche Bank),

Ds. J.A. (Sjaak) van den Berg, Amersfoort (namens de IZB, 2018, directeur-bestuurder IZB),

Drs. ing. J.K. (Jan) Boersema, Soest (penningmeester/plaatsvervangend secretaris, 2009, bestuurder SchuldhulpMaatje Soest),

Drs. J.J. (Janneke) Burger-Niemeijer, Kampen (namens de GKV, 2011, Acquirerend redacteur Sestra boeken),

Ds. J.A. (Johan) Ebbers, Tuk (namens de NGK, 2017, predikant te Steenwijk)

Ds. J.P. (Jan) Ouweland, Beekbergen (namens de GZB, plaatsvervangend voorzitter, 2011, predikant-directeur GZB),

Drs. T. (Theo) Snijder, Capelle a/d IJssel (namens de NGK, 2014, manager NGO),

Ds. T.C. (Pim) Verhoef, Nijkerk (voorzitter, 2018, predikant te Nijkerk),

Mw. L.C. (Laura) Vos-Kunst (namens de CGK, 2017, docent NT2, redactiesecretaresse van het blad VROUW!),

Ds. P.P.H. (Paul) Waterval, Harderwijk (namens de GKV, secretaris, 2014, predikant te Harderwijk).

Het bestuur vergadert 4 maal per jaar samen met de directeur. Tevens is er eenmaal per jaar een georganiseerde ontmoeting tussen bestuur en medewerkers. Het bestuur heeft de uitvoering van het beleid gedelegeerd aan de directeur die daarvan viermaal per jaar verantwoording aflegt aan het bestuur. De manier waarop bovenstaande gestalte krijgt is vastgelegd in een Governance document dat door bestuur en directie is ondertekend op 17 september 2018.

Aan de bestuursleden worden geen andere vergoedingen toegekend dan een vergoeding voor gemaakte reiskosten voor de uitoefening van hun functie noodzakelijke reizen van de woonplaats naar de plaats van vergadering vice versa.

Samenwerkingsverbanden

-Intensief contact en regelmatige samenwerking was er met *stichting Gave*, die zich specifiek richt op asielzoekers en met *Het Kruispunt*, een studie- en toerustingscentrum dat zich inzet voor het missionaire werk onder moslims vanuit de MAR (missionaire arbeid Rijnmond van de GKV).

-Sinds 2017 is Evangelie & Moslims betrokken bij de leergemeenschap Pionieren van de Protestantse kerk in Nederland. In 2019 werd als uitvloeisel hiervan een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In het kader van deze samenwerking zijn er op initiatief van Evangelie & Moslims in Zeist, Leerdam en Almelo interkerkelijke pioniersplekken gestart die specifiek rekeninghouden met migranten met een moslimachtergrond.

-Sinds 2014 is er een initiatief van samenwerking van een 14-tal christelijke missionaire organisaties die zich (onder meer) op moslims richten onder de naam *Loving and Serving Muslims*. Evangelie & Moslims fungeerde in het verslagjaar, evenals in voorgaande twee jaar, als voorzitter.

-De medewerkers onderhielden contact met vergelijkbare organisaties die werkzaam zijn in Amerika, België, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Spanje en Zwitserland.

-Contact was er met diverse kerken, werkers en zendingsorganisaties in landen waar de bevolking voornamelijk uit moslims bestaat, met name in Marokko en Turkije.

-Zoals al jaren gebruikelijk, was er een jaarlijkse ontmoeting met de Beraadgroep Interreligieuze Ontmoeting (BIO) van de Raad van Kerken.

-Evangelie & Moslims neemt ook deel aan het 'Expert-Netwerk-Migranten', waarin verschillende christelijke organisaties met ervaring in het werk onder migranten hun expertise gezamenlijk onder de aandacht brengen van derden zoals onderwijsinstellingen.

5. Personeel & Organisatie

In het verslagjaar vertrokken twee medewerkers en werd er één nieuwe medewerker aangesteld. In totaal waren er per 31 december 11 medewerkers voor 5,7 fte in dienst bij Evangelie & Moslims. Daarvan bestond 0,7 fte uit aanstellingen voor bepaalde tijd. Medewerkers verklaren schriftelijk bij hun aanstelling in te stemmen met de grondslag van de stichting zoals die is verwoord in de statuten. Tevens verklaren medewerkers bij aanstelling zich te houden aan de bepalingen die zijn vastgelegd in het handboek personeelsregelingen dat door het bestuur is vastgesteld in juni 2018. Per 31 december waren er van bovengenoemde 11 medewerkers drie medewerkers voor in totaal 1,1 fte gedetacheerd in Apeldoorn, Leerdam, Rotterdam, Utrecht en Zeist. Hiervoor zijn detacheringsovereenkomsten gesloten met de plaatselijke kerken.

Evangelie & Moslims heeft eigen arbeidsvoorwaarden voor de medewerkers. Bij de salariëring en overige arbeidsvoorwaarden houdt Evangelie & Moslims rekening met de ontwikkelingen bij vergelijkbare kerkelijke organisaties. Met het oog op de continuïteit van het werk en een goede aansluiting op het werkveld streeft Evangelie & Moslims een evenwichtige leeftijdsopbouw van de medewerkers na. Deze is op dit moment optimaal verdeeld.

In 2019 waren er diverse vrijwilligers actief die zich inzetten voor enkele kantoorwerkzaamheden en die de medewerkers ondersteunen bij de conferenties en samenkomsten. Met twee vrijwilligers die regelmatig vrijwilligerswerk verrichten is een vrijwilligerscontract afgesloten.

De dagelijkse leiding was in handen van ds. C.W. (Cees) Rentier als directeur. Hij is predikant binnen de PKN en heeft geen nevenfuncties naast zijn werk bij Evangelie & Moslims.

Milieu & maatschappij

Met het oog op verantwoord omgaan met wat God ons heeft toevertrouwd streven we ernaar om alle onnodige vervuiling en grondstofgebruik van de aarde tegen te gaan. Hierbij letten we op gebruiks- en verbruiksartikelen en de manier waarop we reizen. Tevens gebruiken we bij samenkomsten en conferenties bij voorkeur alleen wegwerpartikelen wanneer die geen onnodige belasting vormen voor het milieu en letten we op gezonde voeding. Op het kantoor gebruiken we biologisch verantwoorde koffie waarmee kansarme boeren worden gesteund. Op het kantoor letten we op energiebesparing. In verband met stadsontwikkeling en nieuwbouw moeten we over enkele jaren het huidige bedrijfspand verlaten, waar we momenteel een deel van een verdieping huren. We gaan op zoek naar andere kantooruimte op loopafstand van het treinstation.

Fondsenwerving

Evangelie & Moslims is opgericht door protestantse kerken en kerkelijke missionaire organisaties en is erop gericht om het missionaire werk van de kerken te versterken. Daarom wordt er ook een beroep gedaan op kerken binnen de protestantse traditie om ons werk te steunen. Daarnaast wordt ingezet op de werving van particuliere donateurs. Evangelie & Moslims streeft een zo groot mogelijke bekendheid na onder protestantse christenen in Nederland, maar de vraag om geld is niet de eerste en enige vraag. We vragen drie vormen van betrokkenheid:

- Voorbede voor het missionaire werk waarbij wij betrokken zijn.
- Inhoudelijke betrokkenheid bij het missionaire werk.
- Financiële ondersteuning van ons werk.

We verwachten dat bij meervoudige betrokkenheid, deze langer standhoudt. Via onze activiteiten in de kerken, via onze website en ons eigen blad Oriëntatie en via artikelen en advertenties in de christelijke media, streven we ernaar het aantal actief betrokkenen in de periode 2020-2022 te laten verdubbelen.

We streven ernaar zowel het percentage kosten eigen fondsen werving / totaal geworven baten als het percentage kosten beheer en administratie / totaal van de lasten niet boven de 10% te laten stijgen. Het doel daarvan is om het geld zoveel mogelijk te besteden aan de doelstelling waarvoor het gegeven is.

6. Toekomstperspectief

Leidraad voor het werk in 2020 is het beleidsplan 2017-2020. We helpen christenen **ontdekken** dat God hen roept om het evangelie te delen met moslims. We helpen christenen om **eropuit te gaan** om moslims te ontmoeten als getuigen van Jezus. Als moslims volgelingen van Jezus worden, **verbinden** we hen met een christelijke gemeente.

Het aantal christenen van moslimachtergrond is de laatste jaren sterk toegenomen. Steeds nadrukkelijker nemen ze hun plaats in de kerk in. Velen geven aan dat ze zich willen inzetten om het evangelie uit te dragen naar mensen van dezelfde achtergrond. Evangelie & Moslims wil in 2020 de nieuwe eenjarige Filippus-opleiding voor evangelisten breder aanbieden in meerdere talen. We zullen ons in 2020 en navolgende jaren inzetten om middelen te verwerven om deze opleiding duurzaam te kunnen bekostigen.

We rekenen ermee dat vanwege de aanhoudende conflicten in het Midden-Oosten er vluchtelingen zullen blijven komen uit Syrië, Irak en Jemen. We zullen met het oog op hen de bestaande Arabischtalige samenkomsten en pioniersplekken waar mogelijk ondersteunen en versterken en waar we kansen zien voor nieuwe pioniersplekken en missionaire gemeenschapsvorming hier samen met kerken aan werken.

We willen waar mogelijk extra investeren in missionair werk onder Afghaanse, Marokkaanse en Turkse medelanders. Daarbij denken we aan een multifocale aanpak. We willen zowel inzetten op het motiveren en toerusten van zoveel mogelijk gemeenteleden, als het meehelpen opzetten van lokale missionaire projecten, waaronder pioniersplekken. Tevens willen we hen die al christen zijn uit deze gemeenschap bemoedigen en ondersteunen om missionair actief te zijn.

We verwachten dat de bestaande jaarlijkse toerustingsconferenties voor nieuwe gelovigen in omvang zullen groeien en dat er noodzaak en mogelijkheden zijn om voor nieuwe groepen extra samenkomsten te organiseren.

In de vier grote steden wonen grote aantallen moslims. Ook zijn er verschillende goede missionaire initiatieven die aansluiten bij moslims, maar die slechts beperkt verbonden zijn met de kerken en christenen in de stad. In de tweede helft van 2020 wil Evangelie & Moslims starten met een nieuw initiatief E&M City Mission om christenen en kerken in deze grote steden bij deze initiatieven te betrekken en hen toe te rusten om meer in samenwerking met deze initiatieven het getuigenis van Christus uit te dragen in de ontmoetingen met moslims die zij veelvuldig hebben. Hiervoor willen we nieuw trainingsmateriaal ontwikkelen en ons bestaande cursusmateriaal aanpassen.

Vanwege de groei van het werk willen we in 2020 bij voldoende middelen investeren in het management van het team om de gaven van medewerkers beter te benutten en de voortgang en kwaliteit van het werk te stimuleren.

7. Jaarrekening 2019

We zijn dankbaar dat uit de navolgende jaarrekening blijkt, dat de bijdragen uit vrijwillige giften sterk zijn toegenomen. We merken dankbaar op dat er onder christenen de laatste jaren een sterk groeiend besef is van de noodzaak van ons werk en de bereidheid om dat te steunen.

Door de unieke structuur van onze stichting bestaat een deel van de inkomsten uit bijdragen van de participanten en de kerken die zij vertegenwoordigen. De participanten die Evangelie & Moslims hebben opgericht en zitting hebben in het bestuur, vertegenwoordigen de verbinding met de kerken van de Reformatie. Zij waarborgen met hun bijdrage de continuïteit van het werk die bij het opmaken van de begroting wordt gegarandeerd en in de meeste gevallen voor meerdere jaren vooruit wordt toegezegd. De overige giften bestaan uit vrijwillige giften van particulieren die sterk gestegen zijn en een groot deel van het verschil tussen begroting en realisatie verklaren.

Naast extra giften is er een verschil tussen begroting en resultaat bij de missionaire opleiding. Bij het opmaken van de begroting was nog niet bekend of en wanneer de beoogde nieuwe opleiding zou starten. De kosten van de oude opleiding waren begroot onder de post 'ondersteuning missionair werk' en die post is vanwege het beëindigen van de opleiding in maart lager dan begroot. De nieuwe opleiding is in september gestart en is apart verantwoord onder de nieuwe post 'missionaire opleiding'. De overige uitgaven en de som van de uitgaven zijn min of meer gelijk aan de begroting.

De hoogte van de continuïteitsreserve is door het bestuur vastgesteld op het totaal van drie maanden van de vaste lasten en van de garanties die moeten worden afgegeven, zijnde € 100.000,- voor 2019. De overige reserve, die door het positieve resultaat stijgt, zal conform het beleidsplan en de wens tot versterking van het werk zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit verslag, verspreid over de jaren 2020, 2021 en 2022 worden besteed.

De risico's aan de inkomstenkant betreffen met name de baten van particulieren. Omdat Evangelie & Moslims geen lidmaatschap of vaste contributie kent en maar een klein deel van de giften een eerdere toezegging voor één of meerdere jaren betreft, zijn deze vrijwillige bijdragen moeilijk vooraf in te schatten. Dit risico is voor een belangrijk deel gegeven met de aard van de organisatie. Bestuur en management hebben de afgelopen decennia ruime ervaring opgedaan om tijdig ontwikkelingen te onderkennen en passende maatregelen te nemen. Wel streven we ernaar dat meer donateurs een toezegging voor financiële steun afgeven, zodat we beter kunnen inschatten welke bedragen we kunnen inzetten voor het werk. Tevens streven we naar meer particuliere donateurs en een goede aansluiting bij jongere gemeenteleden met het oog op de verdere toekomst. Wat de uitgaven betreft, zijn er behalve de salariskosten (waarvan 90% een vast dienstverband betreft) en huurkosten, weinig vaste langdurige verplichtingen. Met het oog op deze risico's wordt ieder kwartaal een analyse van de kosten en baten gemaakt en wordt ieder jaar de hoogte van de continuïteitsreserve door het bestuur beoordeeld. Met het oog op mogelijke arbeidsongeschiktheid van medewerkers is er behalve een ongevallenverzekering ook een arbeidsongeschiktheidsverzekering afgesloten. Er zijn en worden geen beleggingen gedaan.

We zijn blij dat er in het verslagjaar sprake was van een groei van de giften. Wellicht bent u als lezer van dit jaarverslag ook donateur van Evangelie & Moslims. Als dat zo is, danken we u hartelijk voor uw bijdrage en hopen dat u ook dit jaar het werk mee wilt dragen.

Na het opmaken van het jaarverslag brak de wereldwijde Coronacrisis uit. De beperkende maatregelen om de verspreiding tegen te gaan, zoals die vanaf 13 maart 2020 voor Nederland van kracht werden, beperken de mogelijkheden voor de medewerkers van Evangelie & Moslims om samenkomsten te organiseren en mensen op te zoeken. Evangelie & Moslims heeft in plaats daarvan meteen geïnvesteerd in het onderhouden van contact en het geven van bemoediging via sociale media en digitale netwerken. We geloven dat God ook door deze crisis heen tot ons spreekt en zien ook nu mogelijkheden om ons werk voort te zetten. Het is begin april 2020 nog niet precies te overzien hoe lang deze crisis zal voortduren. Afhankelijk daarvan zullen we ons werk qua vorm aanpassen en zien daarvoor voldoende mogelijkheden. Voor de begroting van 2020 voorzien we met betrekking tot het financiële resultaat geen grote consequenties als gevolg van de crisis. De uitgaven zullen minder zijn omdat tal van activiteiten niet kunnen doorgaan en er veel minder gereisd wordt. Naar verwachting zal ook een deel van de inkomsten iets lager kunnen zijn wanneer giftgevers zelf minder te besteden hebben als gevolg van de crisis en er minder collecten worden gehouden. Pas wanneer er zicht is op een einde aan de crisis, kan de balans worden opgemaakt wat het lange termijn effect hiervan is. We bidden dat God ons allen bewaart en dat deze crisis ons dichterbij Hem en elkaar brengt.

Navolgende jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen voor fondsenwervende organisaties zoals die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd (richtlijn RJ 650). Door accountantskantoor Van REE te Barneveld is er een controleverklaring verstrekt over deze jaarrekening.

Evangelie & Moslims is door de belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling. Dat betekent dat giften kunnen worden afgetrokken van de belasting.

Voor particulieren, kerkelijke gemeenten en voor ondernemers zijn er verschillende manieren om het werk te ondersteunen.

Kijk op onze website www.evangelie-moslims.nl.

*Algemeen Nut
Beogende Instelling*

ANBI

SAMENVATTING

BATEN

	<u>2019</u>
	€
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	166.898
Baten van andere organisaties zonder winststreven	42.205
Baten van particulieren	<u>250.393</u>
Totaal van de geworven baten	459.495
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten	<u>102.662</u>
Totale baten	<u>562.157</u>

LASTEN

Besteed aan doelstellingen

Ontdekken (toerusting)	102.890
Eropuit gaan (missionair werk)	
- Ondersteuning missionair werk	21.914
- Missionaire projecten	105.952
- Missionaire opleiding (Filippus)	37.077
- Vrouwenwerk	33.426
- Kinder- en Jongerenwerk	18.393
Verbinden (pastoraal-diaconale zorg)	<u>135.583</u>
Totaal	455.236

Werving baten, beheer en administratie

Kosten eigen fondsenwerving	22.887
Kosten beheer en administratie	35.845

Totale lasten

513.968

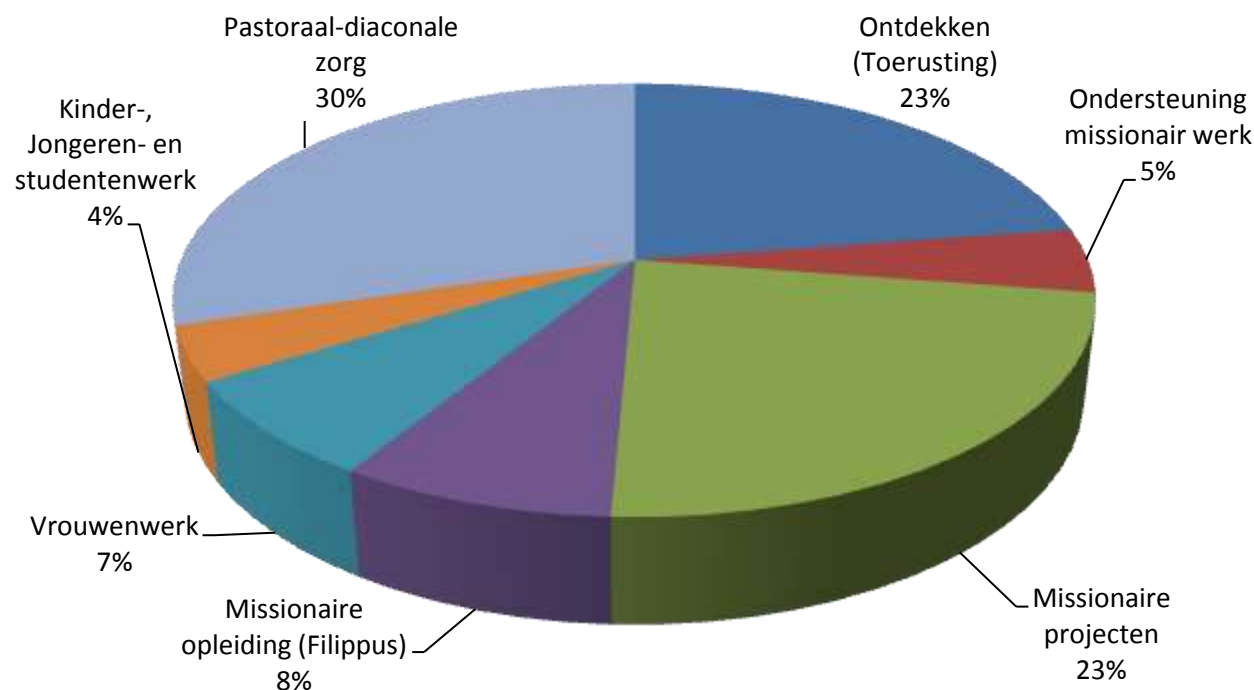
Financiële baten en lasten

-2.456

Saldo van baten en lasten

45.732

Verdeling besteding aan doelstellingen

BALANS PER 31 DECEMBER 2019

	<u>31 december 2019</u>		<u>31 december 2018</u>	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	2.734		3.413	
Financiële vaste activa	<u>3.563</u>		<u>3.563</u>	
		6.297		6.976
Voorraden				
Handelsgoederen	<u>14.835</u>		<u>17.672</u>	
		14.835		17.672
Vorderingen				
Debiteuren	881		11	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>4.744</u>		<u>8</u>	
		5.625		19
Liquide middelen	<u>278.505</u>		<u>232.637</u>	
		278.505		232.637
Totaal		<u><u>305.262</u></u>		<u><u>257.304</u></u>
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Continuïteitsreserve	100.000		100.000	
Bestemmingsreserves	0		0	
Overige reserves	<u>163.090</u>		<u>117.358</u>	
		263.090		217.358
Kortlopende schulden				
Belastingen en premies sociale verzekeringen	12.899		12.346	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>29.272</u>		<u>27.600</u>	
		42.171		39.946
Totaal		<u><u>305.262</u></u>		<u><u>257.304</u></u>

Staat van baten en lasten over 2019

	Uitkomst 2019 €	Begroting 2019 €	Uitkomst 2018 €
BATEN			
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven*	166.898	159.500	168.130
Baten van andere organisaties zonder winststreven	42.205	49.995	36.080
Baten van particulieren	250.393	167.000	185.995
Totaal van de geworven baten	459.495	376.495	390.206
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten	102.662	89.413	91.314
Totale baten	562.157	465.908	481.520
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Ontdekken (toerusting)	102.890	102.079	105.746
Eropuit gaan (missionair werk)			
- <i>Ondersteuning missionair werk</i>	21.914	64.101	42.297
- <i>Missionaire projecten</i>	105.952	99.451	97.389
- <i>Missionaire opleiding (Filippus)</i>	37.077	0	0
- <i>Vrouwenwerk</i>	33.426	30.710	27.209
- <i>Kinder-, jongeren- en studentenwerk</i>	18.393	14.617	8.321
Verbinden (pastoraal-diaconale zorg)	135.583	145.765	145.790
Totaal	455.236	456.722	426.753
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	22.887	25.039	25.026
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	35.845	36.030	36.213
Totale lasten	513.968	517.792	487.991
Saldo voor financiële baten en lasten	48.189	-51.884	-6.471
Saldo financiële baten en lasten	-2.456	0	8
Saldo van baten en lasten	45.732	-51.884	-6.463
De bestemming van dit resultaat is als volgt:			
Continuïteitsreserve en besteedbaar vermogen			
Continuïteitsreserve/ Stichtingskapitaal	0	0	0
Overig besteedbaar vermogen	45.732	-51.884	-6.463
	45.732	-51.884	-6.463
Totaal	45.732	-51.884	-6.463

*Met verbonden organisaties worden hier de vijf participanten bedoeld die conform de statuten in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Zie hiervoor pagina 16.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Richtlijnen fondsenwervende instellingen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen fondsenwervende instellingen zoals die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd (richtlijn RJ 650).

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde of verkrijgingsprijs en verminderd met de berekende afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschafwaarde of vervaardigingsprijs.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen overige financiële vaste activa worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van transactiekosten. Vervolgens worden deze overige financiële vaste activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Bij de waardering wordt rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Voorraden

De voorraden lectuur worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Werkkosten

Onder de werkkosten worden verstaan de werkkosten, de kosten van lectuur en werkmateriaal en kosten dienstreizen.

Personeels- en overheadkosten

Onder de personeels- en overheadkosten worden verstaan de personeelskosten, huisvestigingskosten, kantoor- en algemene kosten en kosten van afschrijving en rente.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

	<u>Inventaris</u>	
Aanschafwaarde per 1-1-2019	35.164	
Cumulatieve afschrijvingen per 1-1-2019	-31.751	
	<hr/>	
Boekwaarde per 1-1-2019	3.413	
	<hr/> <hr/>	
Investeringen	748	
Afschrijvingen	-1.427	
	<hr/>	
	-679	
	<hr/> <hr/>	
Aanschafwaarde per 31-12-2019	35.912	
Cumulatieve afschrijvingen per 31-12-2019	-33.178	
	<hr/>	
Boekwaarde per 31-12-2019	2.734	
	<hr/> <hr/>	
Afschrijvingspercentage	20%	
	<hr/> <hr/>	
De materiële vaste activa worden ingezet voor de bedrijfsvoering.		
	<hr/>	<hr/>
	2019	2018
	€	€
	<hr/>	<hr/>
Financiële vaste activa		
Waarborgsom huur	3.563	3.563
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Vorraden		
Voorraad materiaal voor verkoop	14.835	17.672
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Vorderingen		
<u>Debiteuren</u>		
Saldo per 31 december	881	11
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<u>Overige vorderingen</u>		
Nog te ontvangen bedragen	4.744	8
Vooruitbetaalde bedragen	0	0
Per 31 december	4.744	8
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
<u>Liquide middelen</u>		
Rabobank	100.538	96.328
ING	177.931	135.661
Kas	36	649
Kruisposten	0	0
Per 31 december	278.505	232.637
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Eigen vermogen

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Continuïteitsreserve	100.000	100.000
Bestemmingsreserves	0	0
Overige reserves	163.090	117.358
Per 31 december	<u>263.090</u>	<u>217.358</u>
 <u>Continuïteitsreserve</u>		
Stand per 1 januari	100.000	100.000
Resultaatbestemming	0	0
Per 31 december	<u>100.000</u>	<u>100.000</u>
 <u>Overige reserves</u>		
Stand per 1 januari	117.358	123.821
Resultaatbestemming	45.732	-6.463
Per 31 december	<u>163.090</u>	<u>117.358</u>

De overige reserve per 31 december 2019, die door het positieve resultaat is gestegen, zal conform het beleidsplan en de wens tot versterking van het werk zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit verslag, verspreid over de jaren 2020, 2021 en 2022 worden besteed.

Kortlopende schulden	<u>2019</u> €	<u>2018</u> €
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>		
Loonheffing	12.899	12.346
Per 31 december	<u>12.899</u>	<u>12.346</u>
<u>Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Overige schulden	23.555	27.600
Overlopende passiva	5.717	0
Per 31 december	<u>29.272</u>	<u>27.600</u>
<u>Overige schulden</u>		
Vakantiegeld	12.154	12.426
Eindejaarsuitkering	0	1.191
Pensioenen	457	0
Nog te betalen kosten uitgevoerde werkzaamheden	4.758	7.699
Accountantskosten	4.250	4.100
Bankkosten	436	684
Diversen	1.500	1.500
Per 31 december	<u>23.555</u>	<u>27.600</u>
<u>Overlopende passiva</u>		
Nog te besteden subsidiegelden	5.717	0
Per 31 december	<u>5.717</u>	<u>0</u>

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurverplichting

Het kantoorpand wordt gehuurd, het huidige huurcontract loopt tot 31 oktober 2023. De huurlast bedraagt op jaarbasis circa € 14.800.

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019

BATEN	Uitkomst 2019	Begroting 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Gereformeerde Zendingsbond	30.000	30.000	30.000
IZB - vereniging voor zending	12.500	12.500	12.500
Christelijke Gereformeerde Kerken	38.000	38.000	39.000
Nederlands Gereformeerde Kerken	24.037	24.000	24.039
Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)	46.000	46.000	46.000
Meeropbrengst collecten GKV	16.360	9.000	16.591
Totaal baten verbonden organisaties zonder winststreven	166.898	159.500	168.130
Baten van andere organisaties zonder winststreven			
Giften uit PKN-gemeenten	29.230 *	45.445	28.781
Giften uit 3GK	8.808	800	2.685
Giften uit overige kerken	3.416	3.000	4.614
Giften voor missionair werk	750	750	0
Totaal baten van andere organisaties zonder winststreven	42.205	49.995	36.080
Baten van particulieren			
Baten met bijzondere bestemming			
- Giften voor vrouwenwerk	562	2.000	717
- Giften voor kinder-, jongeren- en studentenwerk	0	2.000	0
- Giften voor pastoraal-diaconale zorg (Verbinden)	45.908 *	5.000	12.208
- Giften voor missionair werk	0	18.000	5.000
- Giften voor missionaire opleiding	12.000	0	0
Nalatenschappen	8.483	0	0
Individuele giften	183.440	140.000	168.070
Totaal baten van particulieren	250.393	167.000	185.995
Totaal van de geworven baten	459.495	376.495	390.206
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten			
Vergoedingen voor Ontdekken (toerusting)	15.033	15.863	19.137
Vergoedingen voor Eropuit gaan (missionair werk)			
- Vergoedingen voor ondersteuning missionair werk	974	2.150	1.519
- Vergoedingen voor missionaire projecten	71.132	65.000	61.329
- Vergoedingen voor missionaire opleiding	6.725	0	0
- Vergoedingen voor vrouwenwerk	2.165	1.000	1.043
- Vergoedingen voor kinder-, jongeren- en studentenwerk	0	0	45
Vergoedingen voor pastoraal-diaconale zorg (Verbinden)	6.633	5.400	8.242
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van diensten	102.662	89.413	91.314

* Een deel van de giften uit PKN-gemeenten was bestemd voor pastoraal-diaconale zorg (verbinden) en is daar verantwoord, vandaar dat deze posten sterk afwijken van de begroting.

LASTEN	Uitkomst 2019	Begroting 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Besteed aan doelstellingen			
Ontdekken (toerusting)			
Werkkosten	33.529	36.355	42.581
Personeels- en overheadkosten	69.361	65.724	63.165
Totaal	102.890	102.079	105.746
Eropuit gaan (missionair werk)			
- Ondersteuning missionair werk			
Werkkosten	2.748	8.862	1.644
Personeels- en overheadkosten	19.166	55.240	40.653
Totaal	21.914	64.101	42.297
- Missionaire projecten			
Werkkosten	3.925	2.564	3.413
Personeels- en overheadkosten	102.027	96.887	93.976
Totaal	105.952	99.451	97.389
- Missionaire opleiding (Filippus)			
Werkkosten	11.484	0	0
Personeels- en overheadkosten	25.593	0	0
Totaal	37.077	0	0
- Vrouwenwerk			
Werkkosten	8.052	5.404	4.440
Personeels- en overheadkosten	25.374	25.306	22.769
Totaal	33.426	30.710	27.209
- Kinder-, jongeren- en studentenwerk			
Werkkosten	639	228	139
Personeels- en overheadkosten	17.754	14.388	8.182
Totaal	18.393	14.617	8.321
Verbinden (pastoraal-diaconale zorg)			
Werkkosten	35.025	27.910	31.593
Personeels- en overheadkosten	100.557	117.855	114.197
Totaal	135.583	145.765	145.790

	Uitkomst 2019	Begroting 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Kosten eigen fondsenwerving			
Werkkosten	10.696	10.000	12.402
Personeels- en overheadkosten	12.191	15.039	12.624
	<u>22.887</u>	<u>25.039</u>	<u>25.026</u>
Kosten beheer en administratie			
Werkkosten	9.560	8.555	9.563
Personeels- en overheadkosten	26.285	27.475	26.650
Totaal	<u>35.845</u>	<u>36.030</u>	<u>36.213</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	34	0	8
Financiële lasten	2.490	0	0
Totaal	<u>-2.456</u>	<u>0</u>	<u>8</u>

Het model voor de staat van baten en lasten is in de jaarrekening 2019 aangepast naar het model zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor Fondsenwervende Instellingen (RJ 650). Deze aanpassing heeft geleid tot een herrubricering van diverse posten in de staat van baten en lasten. Gezien de beperkte omvang van de financiële lasten zijn hierbij de vergelijkende cijfers niet aangepast naar het nieuwe model.

Bestedingsratio

Totaal van de bestedingen/ totaal van de baten	81,0%	98,0%	88,6%
Totaal van de bestedingen/ totaal van de lasten	88,6%	88,2%	87,5%

Percentage kosten eigen fondsenwerving

Kosten eigen fondsen werving/ totaal geworven baten	5,0%	6,7%	6,4%
---	------	------	------

Percentage kosten beheer en administratie

Kosten beheer en administratie/ totaal van de lasten	7,0%	7,0%	7,4%
--	------	------	------

Specificatie loonkosten

	Uitkomst 2019	Begroting 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Lonen en salarissen	269.744	259.700	254.325
Uitkering ziektegeden	0	0	-1.022
Sociale lasten	47.408	60.300	42.182
Pensioenlasten	26.535	26.400	24.570
Overige personeelskosten	18.046	13.981	19.798
	<u>361.732</u>	<u>360.381</u>	<u>339.854</u>
Gemiddeld aantal werknemers			
Ontdekken (toerusting)	1,00	0,91	0,92
Eropuit gaan (missionair werk)			
- <i>Ondersteuning missionair werk</i>	0,28	0,76	0,74
- <i>Missionaire projecten</i>	1,48	1,34	1,25
- <i>Missionaire opleiding</i>	0,37	0,00	0,00
- <i>Vrouwenwerk</i>	0,37	0,35	0,35
- <i>Kinder-, jongeren- en studentenwerk</i>	0,26	0,20	0,24
Verbinden (pastoraal-diaconale zorg)	1,45	1,63	1,50
Eigen fondsenwerving	0,18	0,21	0,20
Beheer en administratie	0,38	0,38	0,38
	<u>5,76</u>	<u>5,78</u>	<u>5,58</u>
Salariskosten	343.687	346.400	320.056
Gemiddelde salariskosten per fte (inclusief sociale lasten en pensioenpremies)	59.685	59.931	57.358

Bezoldiging bestuurder en feitelijke leidinggevenden

Aan de statutaire bestuurders worden geen andere vergoedingen toegekend dan een vergoeding voor reiskosten naar vergaderingen. Het bestuur heeft de feitelijke leiding overgedragen aan de titulaire directie.

De directie bestaat uit één persoon, de directeur.

De bezoldiging van de directie is als volgt:

<i>Functie</i>	<i>Bezoldiging</i>	<i>Bezoldiging</i>
Directeur	58.454	57.495

De bezoldiging betreft de totale brutovergoeding, exclusief sociale lasten en pensioenlasten.

Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt aan bestuurders of feitelijke leidinggevenden.

Begroting 2020

	Begroot 2020
	<u>€</u>
BATEN	
Baten verbonden organisaties zonder winststreven	154.500
Baten van andere organisaties zonder winststreven	40.200
Baten van particulieren	212.000
Totaal van de geworven baten	<u>406.700</u>
Baten als tegenprestatie voor de levering van diensten	83.350
Totale baten	<u><u>490.050</u></u>
LASTEN	
Besteed aan doelstellingen	
Ontdekken (toerusting)	118.403
Eropuit gaan (missionair werk)	
- <i>Ondersteuning missionair werk</i>	29.280
- <i>Missionaire projecten</i>	90.835
- <i>Missionaire opleiding</i>	55.451
- <i>Vrouwenwerk</i>	42.335
- <i>Kinder-, jongeren- en studentenwerk</i>	7.760
Verbinden (pastoraal-diaconale zorg)	135.787
	<u>479.851</u>
Werving baten	
Kosten eigen fondsenwerving	27.247
Beheer en administratie	
Kosten beheer en administratie	37.528
Totale lasten	<u><u>544.625</u></u>
Saldo voor financiële baten en lasten	-54.575
Saldo financiële baten en lasten	-2.250
Saldo van baten en lasten	<u><u>-56.825</u></u>

Verdeling uitvoeringskosten naar bestemming

Bestemming	Doelstellingen						Werving baten	Beheer en administratie	Totaal 2019	
	Ontdekken	Eropuit gaan				Verbinden				
		Algemeen	Missio-naire projecten	Vrouwen werk	Kinder-, jongeren- en studen-tenwerk					Missio-naire opleiding
Kosten							Kosten fondsen-werving			
Werkkosten										
Werkkosten	29.261	2.455	0	6.218	443	10.699	28.913	10.696	9.560	98.245
Lectuur en werkmateriaal	0	-835	0	0	0	0	0	0	0	-835
Dienstreizen personeel	4.268	1.128	3.925	1.835	196	785	6.113	0	0	18.250
Subtotaal	<u>33.529</u>	<u>2.748</u>	<u>3.925</u>	<u>8.052</u>	<u>639</u>	<u>11.484</u>	<u>35.025</u>	<u>10.696</u>	<u>9.560</u>	<u>115.659</u>
Personeels- en overheadkosten										
Personeelskosten	62.992	17.406	92.658	23.044	16.124	23.243	91.323	11.072	23.871	361.733
Huisvestingslasten	3.036	839	4.466	1.111	777	1.120	4.402	534	1.151	17.435
Kantoor en algemene kosten	3.085	852	4.537	1.128	790	1.138	4.472	542	1.169	17.714
Afschrijving	248	69	366	91	64	92	360	44	94	1.427
Subtotaal	<u>69.361</u>	<u>19.166</u>	<u>102.027</u>	<u>25.374</u>	<u>17.754</u>	<u>25.593</u>	<u>100.557</u>	<u>12.191</u>	<u>26.285</u>	<u>398.309</u>
Totaal	<u>102.890</u>	<u>21.914</u>	<u>105.952</u>	<u>33.426</u>	<u>18.393</u>	<u>37.077</u>	<u>135.583</u>	<u>22.887</u>	<u>35.845</u>	<u>513.968</u>

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Evangelie & Moslims

Koolhovenstraat 11
3772 MT Barneveld
Postbus 272
3770 AG Barneveld

T (0342) 40 85 08
F (0342) 40 81 41
barneveld@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

A. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Evangelie & Moslims te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Evangelie & Moslims per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Evangelie & Moslims zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggeevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Barneveld, 9 april 2020
Van Ree Accountants

w.g.

M.A. (Marien) Rozendaal
Registeraccountant

Evangelie & Moslims stimuleert en ondersteunt christenen en christelijke gemeenschappen om moslims in ons land gastvrij uit te nodigen, in woorden en daden te laten zien wie Jezus Christus voor ons wil zijn en samen Hem te volgen als Redder en Heer. Evangelie & Moslims ondersteunt christenen met een moslimachtergrond om als deel van een christelijke gemeenschap Jezus te volgen en een goed getuigenis te geven naar anderen.

**Postbus 2060
3800 CB Amersfoort
Tel. 033-4659290
info@evangelie-moslims.nl
www.evangelie-moslims.nl
IBAN: INGB 0003 3110 70**

